

A Brassói Ujjal előfizetési ára:

egész évre . . . . . K 12.—
 félévre . . . . . „ 6.—
 negyedévre . . . . . „ 3.—
 egy óra . . . . . „ 1.—

Egyes szám ára 4 fillér.

BRASSÓI UJJAL

TÁRSADALMI NAPILAP.

Megjelenik vasár- és ünne-
napok kivételével minden nap
:- :- délután 6 órakor. :- :-

Hirdetéseket felvesz a kiadó
hivatal, Kapu-utca 45. szám.
Hirdetések díjszabás szerint.

Szerkesztőség: KOLOSTOR-UTCA 23. SZ.
TELEFON: 110.

Felolós szerkesztő: BUSZEK BÉLA.
Főszerkesztő: Dr. WASYLKIEWICZ VIKTOR.

Kiadja: ÉGETŐ TESTVÉREK NYOMDÁJA.
Kiadóhivatal: Kapu-u. 45. — Telefon-szám: 515.

Diadalmas napok.

III. nap.

„Nem vagyok én kultur-ember, ha hiszek Istenben, ha megtartom Isten parancsait s gyakorlom az irgalmasság nagy kultur cselekedeteit?”

Ezt a szinte megdöbbentő kérdést vetette fel s erre adott választ csodás logikával s még bámulatra méltóbb dialektikával dr. Vass József a népszövegségi kurzus estélyein. Éreztük, hogy mint markolt szívünkbe e kérdés minden szava; éreztük, hogy mint kavarta fel tétlen lelkünk büzhödt mocsarát minden egyes gondolata; éreztük, hogy erre a kérdésre, ennek a megoldására éhezett lelkünk, mely nyugtalanul bolyongott a modern élet ezer csábítás-tól környezett utvesztőjében; éreztük, hogy mint emelkedett lelkünk, mint emelkedett fejünk, szemünk s miy bátorsággal mertünk szembe nézni eilenségeinkkel a modern, istentagadó, világnézettel, világáramlattal; éreztük, hogy az eddig bennünk szunyadó, de e kérdéssel felkeltett, felkavart kultur-energiák mint acélosodnak meg lelkünkben s mint merészelnék már nyíltan gondolkozni Istenről, kihez eddig csak titokban imádkoztunk, a nyomoruságok keserves napjain; éreztük, hogy mint kelnek életre bennünk lelkünk alvó, tétlen energiái s visznek előre, serkentenek tettekre, munkára, komoly, becsületes, törekvő munkára.

Mert mi gyávák voltunk, mi féltünk. A modern istennélküli filozófia veszedelmes, lelkétölő eszméi megtévesztettek, megfélemlítettek. A tudomány, a haladás, a kultúra ugy szerepelt ismereteinkben, lelkünkben, mint ellenlábasa Krisztusnak, egyháznak, az Isten eszmének. S mi éreztük, hogy nekünk a kultúra haladásával kell előre mennünk, hogy jogokat biztosíthassunk magunknak az életre s azért vetettük el teljesen az Istent, s mi vele összefügg, vagy legalább azért nem mertünk Istennek polgárjogot követelni az utcán, az iskolában, a szalonokban és kunyhókban, szóval az életben; azért mertük csak titokban az első századok katakombás időinek módjára felkeresni Istent a nyomor napjaiban, hogy elsírhassuk lelkünk keserveit négy fal

mögött, hol nem lát senki, hol nem tud rólnk senki, csak az a jó Isten.

Ám e győzelmes, e szép, diadalmas napok, ez örökké feledhetlen napok, ez örökké élénk emlékeinkben élő napok új irányt szabtak gondolkodásunknak, érzéseinknek.

Láttuk, meggyőződünk arról, hogy amint a múltban is mindig csak az Isten eszme volt a társadalmi és nemzeti érzés fenntartó, összetartó kapcsa; amint az Isten eszme törvényei voltak azok az erkölcsi energiák, melyek társadalmakat s nemzeteket anyagi s szellemi téren boldogítottak az igazságosság s szeretet Istenadta törvényeivel; amint a kultúra helyes haladásában s előre törésében mindig az Isten eszme, a Krisztusi világnézet volt a zászló hordozó s helyes irányító, ugy a jelenben is csak ez az Isten eszme, csak ez a Krisztusi világnézet, az igazságosság s az Isten eszméjében gyökerező testvéri szeretet lehet a társadalom s nemzet fenntartója, ereje; ez lehet a kultur törekvéseknek, a haladásnak biztos alapja; ez eszmék lehetnek a társadalmi életnek s mozgalmaknak minden vihart kiállotta s minden viharral dacoló azon erős fundamentuma, melyről melyről már a keresztény ókor hatalmas lángelméje Szent Pál azt mondta: „Nem adatott nekünk más alap, melyben boldogulásunk lehetne, mint amely mint amely vettett Krisztus Jézus által.”

Igen éreztük, hogy az Isten gondolata, a Krisztusi világ nemcsak nem ellensége a haladásnak, a kulturának, a fejlődésnek, de sőt ezek az eszmék, ezek a gondolatok, a Krisztusi világ nézetben gyökerező eszmények, ideálok lehetnek csupán azok az erők, melyek az igazságosság, méltányosság s szeretet jegyében s zászlója alatt eredményeket, nagy eredményeket produkálhatnak s melyek egyedül tudják megszerezni az élet kiasszott mezőin szomjuhozva bolyongó lelkünknek a nyugvást és boldogságot.

A Krisztusi eszmék nemcsak nem ellenségei a modern kultur törekvéseknek, de sőt ezek azok a tartalmas, azok a mélyen szántó, azok az embert „durch und durch“ átjáró, ismerő eszmék; azok az egész embert testével,

lelkével egyaránt átölelő eszmék, melyek az igazi haladást, az igazi kulturát, az igazi fejlődést viszik előbbre, azt, melynek van ereje, hatalmas, fel nem tartoztatható ereje az emberiség a népek, a köz boldogítására.

Az Isten eszme, a Krisztusi világnézet nem ellensége a haladásnak, de igaz, ellensége, félelmes, gyűlöletes ellensége annak a modern, annak a nem közért, hanem egyesek javaiért munkálkodó törekvésnek, mely modern világnézetünket jellemzi; ellensége annak a modern világnézetnek, mely az igazságosság s szeretet örök érvényű törvényei helyett a stréberséget, az önzést, az erősebb jogát ültette diadal szekereire; ellensége annak a világnézetnek, melynek soha se volt célja, akarata a haladás, a fejlődés, a kultúra, hanem a mely e csábos, e szépen hangzó, e sokakat tévedésbe ejtő külső jelszavak lármás hangoztatása közben, saját stréber érdekeit vitte előre a köz, az összemberiség erkölcsi s anyagi romlására.

Ezek és ily igazságok voltak vezér elvei e keresztény társadalmi kurzus tegnapi utolsó estélyének, melyen a lelkesedés tüze, a megértés villamos szikrája, a teljes odaadás tettek, nagy tettek serkentő ereje oly szép reményeket keltő módon tört fel a lelkekből, melyet megcsodáltunk s melyre meghatottságunkban kalapot emelünk Brassó keresztény társadalmának megjelent áldozatos lelkei előtt, kik e napokon ott voltak a kurzuson, kik megjelenésükkel hitük, meggyőződésük, keresztény gondolkodásuk mellett nyíltan tanubizonyosságot tettek s kik megjelenésünkkel s azokkal a szemekben felvillanó, csillogó tüzzel, a szívükből kitörő lelkesedésük erejével csodás s örökké feledhetlen módon keltették a jövő biztató reményét, mit első nap irtunk vezércikkünk elejére: Felvirrad még valaha! . . .

Alig múlt el hat óra, s az óriási tornateremben az utolsó zug is telve volt a keresztény társadalom minden rétegű nagy lelkeivel s mindenki érezte a nagy pillanatot, mely előtt állunk, a nagy tettek korszakalkotó pillanatát.

Dr. Ernszt Sándor megnyitó szavaira néma csend ült a teremre s e sokat kifejező csendben lépett az emelvényre Haller István előadó.

Haller előadása.

Tegnap, mikor különösen katolikus világunk helyzetét az ország gazdasági állapotában ha elszomorító is, de reális színben bemutattam, néhány szóval vázoltam a kisiparos helyzetét is. De úgy érzem, hogy e halvány képet jobban ki kell színeznem, mert Brassó városa a régi kisiparnak még ma is gócpontja s mert a kisiparral, ezzel a gazdasági életünkre oly fontos tényezővel senki sem törődik. A kisiparral azért nem foglalkoznak, mert ők nem hálások, bár igaz, hogy legtöbbször nem is tudnak azzá lenni. A gyáriparnak sok a védője, dicsérője, fenntartója, mert megtudja hálalni e szolgálatot csengő pénzzel, sárga arannyal. A kisiparnak védelmezője alig van, de van 2 hatalmas ellensége.

Az egyik ellensége maga a gyáripar, a másik a szociáldemokrácia.

A gyáripar, mely ma sok iparágban teljesen leszorította a kisipart, először semmi mást nem kért a kisipartól, mint egy kis területet a piacon, hogy ő is dolgozhasson. S mihelyt itt megvethette lábát, tovább ment, már nem kért, de követelt: ez az enyém; s ma már ott vagyunk, hogy a gyáripar igen sok iparágat felüldözött arról a piacról, hol egykor a kisiparos volt az ur.

A szociáldemokrácia is hálára ítélte a kisipart, s azon elvével, hogy a tőke ellen kell harcolnia, bukását okozta a kisiparosnak. És ezt a szociáldemokrácia meg is teszi. Egy sztrájkban pl. a szociáldemokrácia szívesebben kiegyezik a gyárossal, mint a kisiparossal, mely követeléseit nem is tudja úgy teljesíteni s munkaereje hiányzik és nehezebben nélkülözi.

Két ilyen ellenséggel szemben, két ilyen erős segítőre is van szüksége a kisiparosnak. Az egyik segítőnek kellene lennie az államnak, a másiknak a társadalomnak.

Az állam a tapasztalat szerint nem teljesíti kötelességét a kisiparosokkal szemben; az állam teljesen behódolt a nagy iparnak. Ez pedig nagy hiba. Az államnak arra kellene törekednie, hogy minden ipar gyorsan fejlődjék, mert mi 1000 millió kor. értékű nyers terményt viszünk ugyan ki, de ezzel

szemben 135 millió koronával adunk többet külföldnek ipari termékekért. Ha azt akarja az állam, hogy ez a 135 millió kor. többlet ne vándoroljon ki, hanem benn maradjon az országban, akkor a gyáriparral szemben oldalmába kellene vennie a kisipart.

A magyar állam 1912-ig összesen 37 millió kor. szubvenciót kötött le ipari támogatásra; ebből 33 millió jutott a gyár iparnak s csak 4 millió a kisiparnak. Eddig kifizetett az állam cirka 4 millió koronát a gyáriparnak s alig 400 ezer koronát a kisiparnak s ez összegből is a kisipar tényleges támogatására csak cirka 50—60 ezer kor. jutott.

A magyar állam ez eljárása nemcsak helytelen, de igazságtalan, mert ez a kisipar romlására vezet, minthogy a gyáripar pártolása által a kiadott szubvenció idegen kézre vándorol, mert — mint tegnap láttuk — a gyárak részvényeseinek igen nagy százaléka nem magyar, idegen.

Hibát követ el az állam a kisipar elhanyagolásával azért is, mert a kisiparosságról bár minden rosszat ellehet mondani, de az a megbecsülendő erénye mindig meg volt, hogy kötelességeit az állammal szemben mindig teljesítette, hogy hazáját szerető s azért áldozni tudó s akaró volt mindig.

A kisiparost a társadalomnak kell támogatni a városokban gyakorolt politikával, pl., hogy csak tőlük vásárolunk. Az állam maga nem hoz ilyen törvényeket s ha hoz is, önmaga nem tartja meg első sorban. De a város tud ilyen intézkedéssel a kisiparos helyzetét javítani. A nagyipar, a gyáripar meg tud élni mindenütt, de a kisiparosnak ezen a földön, kívül melyre verejtékét hullatja, nincs más tere, mert ez az ő hazája.

Azért itt is, mikor erről gondolkozunk, mikor a társadalmi kérdések megoldásán fáradozunk, nem tekinthetünk el a kisiparostól s kell pártolnunk őket, kell olyan közvéleményt teremtenünk, melylyel kényszerítsük az államot is, a megyék és városok törvényhatóságát új törvény, új szokás életbeléptetésére.

Az idő rövidege miatt legyen szabad egy más tárgyra is térnem röviden.

Midőn pár év előtt a népszövetség megalakulásán először voltam Brassóban s láttam mint pattan ki a szivekből a Népszövetség eszméje, boldog voltam s azért e virágos kertjében a Népszövetségnek már ismerős vagyok s azért keresem azt, hogy a népszövetségi eszme fellángolásának, lelkesedésének van-e gyümölcse, van-e tartós melege.

Ugy látom, hogy van, mert van a brassói Népszövetségnek egy bár fiatal, de fejlődő s szép reményekkel biztató takarékpénztára.

Ez a legjobb bizonyítéka a pezsgő, a pattogó népszövetségi életnek. Nehéz a kezdet, de csak kitartó lelkesedés kell, hogy az elvetett mag erős fává nőjön s azért tevékeny szeretettel kell a keresztény közönségnek a népszövetségi takarékpénztárt felkarolni.

A másik gyümölcse a népszövetségi mozgalomnak a napi lap, melynek ugyanaz a célja, mint a népszövetségnek. A kath. újság azt akarja, hogy a kath. eszmék állandóan felszínen legyenek s folyton zörgessenek a szívek kapuján, míg megnyílnak azok a jó ügy érdekében. És mikor azt látom, hogy itt Brassóban a kath. sajtó nem csupán meg van, de él, virágzik, fejlődik egészségesen, akkor ismét csak arra kérem a kath. társadalmat, hogy szeresse féltő, gondos, anyai szeretettel azt a kath. újságot s legyen az a kath. társadalomnak édes gyermekei mely szívéhez nőtt.

A harmadik gyümölcs, mely még bimbójában van, de a mely nagy jövővel biztat s a melynek hiányát bizonyára nagyon érzik, a kath. kör.

Mi eddig a türelmes szerepet játsztuk társadalmi életünkben s legfeljebb ha már minden türelmet ki operáltuk belőlünk, akkor mertünk csendben, szinte szolgai alázattal, kérni, hogy legalább varjanak türelmünk gyomrára gombot, ahelyett, hogy folyton vágunk belőlünk valamit. Ám ez helytelen s veszedelmes elv, nekünk érvényesülni kell, nekünk akarni kell, hogy a mi kath. gondolkodásunk, meggyőződésünk, hitünk, életünk érvényesüljön a társadalmi s nemzeti életünkben.

Gyermekek a hittanórán.

Írta s a ker. soc. szakszerv. VIII. szerdai estélyén felolvasta KÜN LÁSZLÓ.

— A Brassói Ujlap eredeti tárcája. —

IV.

Egy kis oázis e küzdelmes két esztendőben a szt. áldozásra való készüllet. Akkor ismét gyermekké leszünk, igazi, őszinte naív gyermekké, sőt megaranyozza e napok kedvességét a növekedő öntudat, mely helyes irányba tereli picike világunkat. Most ismét lélekből örvendünk a hittanóráknak. Az Ur Jézus utáni vágyban olvad fel minden óhajításunk, imádságunk. Itt ismét felcsillan a gyermeki lélek szépsége, sajna talán legtöbbször csak azért, hogy még egyszer bevilágítson, s aztán csak emlék legyen csupán. Oh! ha a szülők megérténék a gyermeki lélek szárnyaló vágyát, ha kutatnának gyermekük szívében s megrögzíteni igyekeznének e napok boldogságát örökre. Dehát a szülő szeme más fényben látja gyermeke fejlődését s félszeg szeretetével nem egyszer megöli kicsinyke lelkét. Nem tudom elfeledni egyik kedves növendékem üzenetét, kit éppen az első áldozásra való készüllet közben megharapott egy veszett kutya. Mikor betegen fe-

küdt az a jó gyermek, folyton boldog barát-
nőire gondolt, kik nemsokára elérik azt, a
miután úgy vágyódnak s ő, ki talán a leg-
forróban vágyott, nem lehet boldog. Ez első
csalódás azonban nem verte le. Azt üzent
nekem: „K. Tisztelendő Ur, én beteg vagyok,
de imádkozom, hogy a Jézuska meggyógyít-
son s akkor ugy-e én is áldozhatom.“ Mondja
bárki nekem, nem fenséges-e a gyermeki szív,
mely így nyilatkozik meg. Mennyivel más-
képen hangzott annak a más néhány gyer-
meknek panasza, kiknek ép az első szent ál-
dozás előtt táncvizsgára kellett menniök, s
kik könnyezve, sirva kértek bocsánatot, hogy
ezt a legdrágább napot se szentelheték Jé-
zuskának s magam tudom, hogy a szülőket
nem lehetett rávenni arra, hogy a táncvizsga
elmaradjon.

De hát igaz is. Mit értette a szülő
gyermeke lelkét. Az ő szemében sokkal töb-
bet ér gyermeke, ha kis korában már ügye-
sen társalog és szépen bosztonozik. A lelke?
Oh a szülők (tiszteltet a kivételeknek) oly va-
lami kicsinynek tartják azt a gyermeki lelket
s annak ártatlan, benső boldogságát. De ha
ebben a kritikus korban a tanító vagy hit-
oktató figyelemmel kíséri a gyermek lelki fej-
lődését, akkor e korban még több és érté-

kesebb drága gyöngyöt találhatunk, mint bár-
mely korban. A gyermek, ki a tűzpróbát ki-
állotta, otthon, az iskolában, a játszó udva-
ron valóságos kis világító torony a többiek
számára, kik önkénytelenül megérik fölényét
s azért kedveskedéssel veszik körül. Az V.
és VI. oszt.-ban ismét sok kedvességgel ta-
lálkozunk. Még elemisták, tehát kicsinyeknek
érezik magukat s azért őszinték. Az osztály-
ban történetek legintimebb részei a hittanórán
kerülnek tárgyalás alá s amit a tanító vagy
tanítónőnek nem mertek elmondani, arra a
hitoktatótól kérnek tanácsot. Ez osztályokban
végzi a hitoktató a legnehezebb munkát. Hogy
is ne, hisz legtöbb gyermek abból táplalko-
zik, amit ezekben az osztályokban szerzett,
legtöbb gyermek egész utiránya az, ami
ezekben az években vésődött lelkébe. Itt kell
a hitoktatónak ha fájdalmasan is kiirtani a
gyermek lelkéből a burjánt, itt kell megszabni
azt az élet principiumot, mely későbbi évei-
ben is fenntartja, mert bizony a gyermek, még
ha felsőbb iskolába kerül is, ott már többet
fogyaszt a meglevőből a helyett, hogy gyűj-
tene hozzá.

(Vége köv.)

Ezzel távozom s csak arra kérem, hogy emlékezetünkben őrizzék meg a mi emlékünket is.

Mily elemi erővel tört fel a lelkéből a szívek mélyén elrejtett érzés, azt gyenge riporteri tollunk leírni se képes, csak azt a nagy erkölcsi erőt éreztük a megdobbant szívekben, melyhez hasonlót fellobbanni nem láttunk még Brassóban s alig tudtuk kiragadni magunkat Haller beszédének hatása alól, hogy lelkünk teljes lekötött figyelmével hallgassuk a mi szellemes sziporkázó igazgatónk

Dr. Molnár előadását.

Az utolsó 50 év alatt a nagy tőke gazdálkodása sorompóba szőlította a filléreket is, hogy érvényesülhessenek ők is s így születtek meg a szövetkezetek, a kis emberek részvénytársaságai, melyeket a törvényeink is respektálnak. A szövetkezetek elvei a legjobban megfelelnek a keresztény demokrácia fogalmának. Nálunk még nehezen terjednek, bár itt is már circa 5000 szövetkezet s köztük 2000 hitelszövetkezet van.

A szövetkezetek megteremtője tulajdonképpen az a vágyakozás volt, hogy a nagy-közönség az áru uzsorával szemben védelmet találjon. És tényleg ezen szövetkezetek által segítettek is a bajon, mert a közönség minőség tekintetében is jobb portékához jutott, de amellyett olcsóbban is juthatott portékához, mert a szövetkezetek ugyaszovalan ellenőrzőivé lettek a kereskedőknek s így megvédték a közönséget az áru uzsorásoktól. Ezért a szövetkezet mindenütt szükséges.

A kereskedők ellenségei a szövetkezetnek, mert konkurrenst látnak benne, pedig nincs igazuk.

A kereskedelem ma szabad foglalkozás ha méltányos korlátok közt működik. S ha mégis azt tapasztaljuk, hogy a kereskedők a szövetkezetekkel szemben foglalnak állást, ezt annak tulajdoníthatjuk, hogy a kereskedőkkel szemben a szövetkezetek tényleg ellenőrző s védő szerepre vannak hivatva.

A szövetkezési vágy idővel a kiskereskedőt is arra indította, hogy maga is szövetkezzék s portékáját ne közvetve a nagykereskedő útján szerezze be, hanem az egyesülés erejével közvetlen, gyári forrásból.

Németországban a kiskereskedő s kisiparosok szövetkezését különösen fejlettnék látjuk s innen van, hogy Németországban egészséges kereskedelem s kevés uzsorás van.

A népszövetségi mozgalomnak egyik célja éppen a közönség s a kereskedők érdekeinek megvédése azáltal, hogy lehetővé teszik a kiskereskedőknek a közvetlen forrásból való beszerzést s így magukat is elő segítik s a közönség érdeke is védve van, mert nemcsak jó minőségű áruhoz jut, de azt olcsón is szerezheti be. Azért a nagy társadalomnak kell hozzájárulni, hogy a szövetkezetek életre keljenek s ezáltal egy nagy közönség, mint a kereskedők érdekei méltányos védelemhez jussanak.

A páratlan humtorral tarott, eleven sziporkázó előadás, — mint minden nap — úgy tegnap is egészen felvillanyozta a közönséget, mely alig tudott kedves öreg urtól bucsut venni s ismét csak Dr. Vass megjelenése bilincselte le a közönséget, ki ez estén

szellemének, csodás lelkének még bámulatra méltóbb kincseit hozta felszínre s csak azt sajnáljuk, hogy e hatás alatt, mely minket is bilincsekbe vert, csak egy pár gondolatot tudtunk megörökíteni.

Dr. Vass előadása.

A kutatás nagy problémákat görget, óriási perspektívákba áll és ezen nagy törtétekekkel tiszteletreméltók, mert nagy vívódások által termelik csodás eredményeiket. Látjuk az emberiségnek a jobb utáni vágyát s nagy részvét szállja meg lelkünket. Bár nem vagyunk fanatikusok oly értelemben, mint azt szemünkre vetik, de fanatikusai vagyunk azoknak a nagy ideáloknak, melyek a kultur energiákat egyesítik az összemberiség javára s boldogulására. Fanatikusai vagyunk nagy gondolatoknak, melyektől várjuk, hogy szárnyra kapjanak s megteremtsék az ember boldogságát, mely után vágyik. A problémák közt, melyek a társadalmat izgatják, az első, s legnehezebb a kultur probléma.

A történelmi materializmus elvét találjuk szemben a mi felfogásunkkal. A történelmi materializmus, mely a lelket megtagadta, csak a testet ismeri; mely csak a külső javakat tartja szem előtt, de soha az ember lelkületét, jellemét, akaratát; mely az anyagi javakat tette kulturjavakká s az ökonomiai élet középpontjává, nem fejtheti meg az életet, mert az élet, az nem probléma, hanem megélése, felhasználása mindazon erkölcsi s anyagi energiáknak, melyekkel az ember tényleg rendelkezik. Ezt pedig a történelmi materializmus, a Schmit, Hegel, Spencer féle elvekkel megoldani nem lehet.

Majd mélyen bemarkolva a szívekbe mutatja meg az előadó a történelmi evolúció folyamán azokat a nagy eseményeket, melyek megfejtésénél a történelmi materializmus kénytelen feladni a várát, melyet nem képes megvédelmezni.

Ellenkezőleg a meggyőződés erejével veti fel azokat az eszméket s igazságokat, melyeket a kulturenergiák kifejtésére a vallás tartalmaz magában s logikájának bámulatra méltó erejével bizonyítja, hogy a keresztény etika lehet az egyetlen, mely képes biztonsággal megalapozni az erkölcsi kötelességet, megmagyarázni a lelkiismeretet s erős motivumokkal serkenteni a jóra az ember akaratát; a keresztény etika oldhatja meg a társadalmi kulturproblémákat, a termelt kulturjavak elosztását s mikénti felhasználását illetőleg.

Kimutatja az angol nemzetgazdászokkal szemben, hogy a társadalmi kultúrtörékvéseket nem bármely etikával, hanem csakis a krisztusi, a keresztény etikával lehet regenerálni, mert csak ebben van meg az az energia, mely az embert egészében megragadja s magáévá teszi.

Nagy tábork állanak szembe, arányosan a világnézetek összecsapásaihoz, de a társadalmi kulturharcból győztesen, diadalmasan kell kikerülnie a keresztény kultúrtörékvéseknek, kulturenergiáknak, krisztusi eszméknek megvalósulva a társadalmi, családi nemzeti életben ha ily keresztény intelligencia van, melyet Brassó most felmutatott s a melyet egy önérzetes kath. bányász ember egyszerű szava, de törhetetlen hite bizonyít: Hochwürden! fürchten sie sich nicht, wir sind da.

Szinte reszket a toll kezünkben

még a tegnapi est hatása alatt, melyet minden jelenvolt lelkében dr. Vass beszéde keltett s a szívekből feltörő néma, halk sóhaj többet mondott minden tapsnál.

Szélyes Dénes a népszövetség

helyi igazgatója mondott ezután a brassói népszövetség nevében hálás köszönetet az előadóknak, melyre

Dr. Ernszt Sándor elnök

a közönségnek, valamint a sajtónak köszönte meg, hogy ezt a kurzust ünneppé avatta Brassó kulturális életében.

A jelenlevők nagy része ezután a Transsylvania éttermében gyűlt össze társasvacsorára, mely a iegkedvesebb hangulatban tartott, mig csak el nem jött a bucsuzás nehéz s fájdalmas perce, mely elragadta, kiket meg szeretttünk, de itt maradt emlékü, lelkük, lelkesedésük, hogy buzdítsanak, intsenek, serkentsenek munkára, komoly munkára a keresztény eszmék győzelméért. (Nó.)

HIREK.

Kinevezés. Gr. Mikes Zsigmond Brassó vármegye főispánja John Osvald vármegyei gyakornokot tiszteletbeli szolgabíróvá nevezte ki.

Szent óra. Az Oltáregylet vasárnap d. u. 5 órakor tartja meg a szent órát. Tekintve, hogy szent Antal-estély is lesz, a szokásos keresztény tanítás vasárnap elmarad.

Szent Antal-estély. Vasárnap délután 6 órakor szent Antal-estély lesz a rajzteremben. Szélyes Dénes tanár úr fog felolvasni. Részletes műsrot a holnapi lapban közlünk.

Kongregáció. Vasárnap délután gyűlés lesz. Vezetőség.

Adomány. A róm. kaht. jótékony egylet köszönettel átvett: Simon Ferencről 6 pár harisnyát, 5 drb. kendőt, 15 méter barkétot, 1 jäger inget, 1 sapkát. Kleinlercher Mátyástól 5 kalapot és 1 fejkötőt. Aschertől három kabátot. Száva és Donszky cégtől 5 méter szövetet, 20 méter flanelt és 2 drb. fejkötőt. Sabadeanu Jánostól 2 pár gyerek cipőt.

Köszönetnyilvánítás. A brassói áll. polg. leányiskola szegény tanulóinak karácsonyi felruházására küldtek: Simay Testvérek utódai 10 és fél méter ruhaszövetet, 10 méter flanelt, 2 tucat gombot; Száva és Donszky 16 méter ruhaszövetet, 24 és fél méter flanelt. — Fogadják e nemes szívű adakozók a tantestület hálás köszönetét.

Pályázat. A brassói m. kir. pénzügyigazgatóságnál több vígyázói állásra 8 hét alatt lehet beadni a szabályszerűen felszerelt kérvényeket.

A hűtlen pénzörző. Jurian Joachim Ápolda-utca 8 szám alatt Bogdán Parascchivánál lakott albérletben. Jurián 89 korona készpénzt Bogdánnak adta át megőrzés végett. Ma Jurian haza akart utazni s kérte Bogdántól pénzt, de ez kijelentette, hogy most a legjobb akarata mellett sem tudja kiadni, mert arra szüksége volt s elköltötte, de majd utána küldi. Jurian Bogdán ellen feljelentést tett a rendőrségen.

Vörheny Szászhermányban. Az alispáni hivatalhoz érkezett jelentés szerint Szászhermányban 1 esetben vörhenybetegséget észleltek. A baj tovaterjedésének meggátolására a kellő óvintézkedéseket megtették.

Ellopott galambok. Balázs József Malomárók utca 20 szám alatti lakos ma feljelentést tett a rendőrkapitányságnál Veszely Imre brassói lakos ellen. Vádolván őt azzal, hogy emeleti lakásában tartott fajgalambjaiból 40 darabot kb. 160 korona értékben ellopott. A rendőrség a vizsgálatot megindította.

Kitiltott taneszköz. A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter Tudurescu Juon lipoyal (lippai) tanító szerkesztésében 1901-ben Aradon Leopold Réthy és Fia nyomdájában készült és a Román akadémia által felül vizsgált és iskolai használatra elfogadott *Serverea si cetirea* praktike c. olvasótblákat az összes hazai elemi iskolákból kitiltotta.

Jön a fehér cár Magyarországra. Munkácsról írják: Az orosz ügynökök, akik eddig szorványosan dolgoztak itt a cár érdekében, most valósággal elárasztják a felvidéket s mindenütt híresztelik, hogy az orosz cár serege nemsokára bevonul az országba s felszabadítja őket a magyar uralom alól s lázítja ezzel a népet.

Új szivarfajták. A pénzügyminiszterium két új szivarfajtát hozott forgalomba. Mindkét szivarfajta: a Palmas és Palmitas hoszszukás alakban, gyűrűvel kerül eladásra egyelőre a budapesti, zágrábi, pozsonyi és fiumei tőzsdékben. A Palmas ára 16 fillér lesz, a Palmitas-é pedig 12 fillér.

Egyszerűsítik az ajánlott levelek átvételét. A postaigazgatóság egyszerűsíteni kívánja az ajánlott levelek átvételének módját. A tervek szerint az ajánlott leveleket a jövőben nemcsak a címzett, de annak szűkebb háznépe, minden meghatalmazás nélkül veheti majd át. Ugyanez áll majd a negyven korona alatt levő utánvételi tételekre is.

A balkáni háború gazdasági hatása. A balkáni háború egy országban sem teremtett olyan súlyos közgazdasági helyzetet, mint Montenegróban, hol a férfi lakosság a 17 éves kortól a 65 éves korig mind a harctéren van, és az otthon maradt öregek is csak könnyű munkát végeznek, például a Vöröskeresztben. A női lakosság egy része a Vöröskereszt szolgálatában áll, másik része ki van rendelve a csapatokhoz, munició és élelmiszer hordáshoz, úgy, hogy azt lehet mondani, hogy az összes lakosság 80 százaléka van mozgósítva, hadi teendőket végez. A hazai kereskedelmet első sorban a Montenegróban levő künnlevőségeink érdeklik, melyek vagy 200.000 koronára rugnak. Tudvalevő, hogy a montenegrói kormány a békekötés napjától kezdődő 6 hónapra adott moratóriumot, úgy hogy a moratórium eltarthat 1913. év. őszéig.

A „BRASSÓI UJLAP”

egy-egy számonkint a következő helyeken kapható:

Hedwig H. és Tsa. könyvkereskedésében,
Kolostor-utca 29.

Jakab István dohánytőzsdéjében,
Kolostor-utca 10.

Benkő Ignác könyvkereskedésében,
Kapu-utca 52.

Kovács P. Pál vegyeskereskedésében,
Katonakórházter 1.

Papp István vegyeskereskedésében,
Petőcile-utca 71.

Servatius A. vegyeskereskedésében,
Lópiac 12.

Táviratok.

Belföldi hírek.

Budapest, nov. 29.

Képviseelőház: Az ellenzékiek a Néppárt Klub helyiségében gyűltek össze. Justh indítványára azt határozták, hogy holnaptól kezdve megint az Országház kávéházban gyűlnek össze s minden erővel azon lesznek, hogy a Házba bejussanak s a tárgyalást lehetetlenné tegyék.

A folyosón Lukács tárgyalta a munkapártiakkal s a horvátokkal a horvát ügyekben.

Tisza megnyitja az ülést. A budget tárgyalását folytatják. Mazura beszél horvátul s a Cuvaj regimet támogatja s kijelenti, hogy a nép ezek dacára is csendes, mert reméli, hogy ügyét igazságosan oldják meg.

Egyéb táviratok.

Bécs, nov. 29.

A katonai csapatoknak Bécsbe és Budapestre való összpontosítása, lovak s egyéb felszerelésekről való gondoskodása a parlamentben érthető izgatottságot keltett. Irányadó körökből azt mondják, hogy a helyzet még nem élesedett ki s ez más okból történik. Ennek dacára is a képviselők közt izgatott volt a hangulat s ezért az este tartott gyűlésen úgy határoztak pártkülönbőség nélkül, hogy az előterjesztések megszavazását első olvasás nélkül keresztül viszik. Csak a szlávok nem voltak jelen, de biztosra vehetni, hogy ezek nem fognak akadályokat gördíteni.

A lapok oly híreket közölnek, hogy Oroszország teljes erővel mozgósít Beszarábia ellen.

A horvát-szerb koalíció resolúciójában a szerbeket együtt érzésükről biztosította. Ez a resolúció a horvát választásoknál kibukott u. n. bizalmi férfiak munkája, akik így akartak a szerb lakók közt bizalomhoz jutni.

Háborus hírek.

Belgrád, nov. 29.

A szerbek Ilbassant és Teranat minden ellenállás nélkül elfoglalták.

A fegyverszünetet megkötötték. Csak a porta aláírása hiányzik.

Hírlik, hogy bár Szerbia ragaszkodik az Adriai tengeri kikötőhöz, újabb konfliktus nem lesz, mivel Szerbia Albánia függetlenségét elismeri.

Durazzó, nov. 29.

Albánia minden városában proklamálták Albánia függetlenségét.

Valona, nov. 29.

Az albán delegátusok tegnapi ülésükön proklamálták Albánia függetlenségét, a nép lelkesedése közt tüzték ki az albán zászlót. Az olasz konzulátus és a monarchia konzulátusának épülete előtt nemzeti dalokat énekelnek s nagy óvációval ünneplik.

Berlin, nov. 29.

Az általános vélemény szerint Belgrádban az a józan felfogás fog érvényre jutni, hogy Durazzó birtokáról le kell mondani.

Bukarest, nov. 29.

Konrád vezérkari főnök váratlan látogatása nagy szenzációt keltett. Öszszefüggésbe hozzák Schemua berlini utjával.

NÉVJEGYEK

legszebb kivitelben készülnek

Égető Testvérek

könyvnyomdájában.

Világcsoda!

Tyukjaink most nem tojnak, a tojás pedig nagyon drága, azért minden baromfitartó

„OLIN”

tojásszaporító-eledelt

vegyen tojóinak. Hatása csodás!! Kapható:

KOVÁCS P. PÁLNAK Kut-utca,
BORSODY gyógyszerárában
Vasut-utca.

1 csomag ára 20 fillér.

APOLLO mozgó

a nyári szinkörben.

MŰSOR:

November 28. és 29-én:

Balkán háború.

Aktuális.

Egy akvarium.

Tanulságos.

Gőz és benzin.

Életkép. 500 méter hosszú film.

Születésnap.

Humoros.

Ágoston szerelmi kalandja.

Humoros.

Fényképész.

Dráma.

Lejtőn.

Dráma. 500 méter hosszú film.

Kovács P. Pál káposztája

Nincsen annak sehol párja

Mert az sem nem festett sem nem sós

Azért mégis ropogós!

Pontos kiszolgálás!
Hibátlan munka!
OLCSÓ ÁRAK!

ÉGETŐ TESTVÉREK

Kifogástalan munka!
:: Izléses kivitel! ::
OLCSÓ ÁRAK!

Telefon: 5—15.

Telefon: 5—15.

KÖNYVNYOMDAI • MŰINTÉZETE
BRASSÓ, KAPU-UTCA 45. SZÁM
A Brassói Ujlap kiadóhivatala

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy *könyvnyomdánkat* Kolostor-utca 29. szám alatti helyiségéből *Kapu-utca 45.* szám alá helyeztük át. — Együttal szives tudomására adjuk, hogy ujjonnan felszerelt nyomdánkat új gépekkel és modern betűkkel bővítettük, minélfogva azon kellemes helyzetbe jutotunk, hogy minden a nyomdaiparhoz tartozó munkákat *a legrövidebb idő alatt, elegáns, modern és hibátlan kivitelben, a legolcsóbb árak mellett* állithatjuk elő. Üzletkörünk kiterjed az összes nyomtatványokra, úgymint: ipari és kereskedelmi nyomtatványok: üzleti mérlegek, levélpapírok, számlák, értesítések, körlevelek, prospektusok, árjegyzékek stb., névjegy- és cégkártyák, esküvői- és báli meghívók, gyászjelentések, falragaszok, valamint bármilynemű művek és egyéb kiadványok modern kivitelben való elkészítésére. Izléses, tiszta és hibátlan munkáról, szolid árakról, valamint előzékeny és pontos kiszolgálásáról mélyen tisztelt megrendelőinket előre is biztosítjuk. — A nagy-érdemű közönség szives pártfogását kérjük, tisztelettel

Égető Testvérek.

A Brassói Népszövetségi Takaré- és Hitelszövetkezet a kis emberek takarékpénztára.

Brassó, Kolostor-u. 23. I. emelet.

Egy üzletrész ára 30 korona,
ami 20 filléres részletekben
3 év alatt törleszthető. — —

Elfogad kis takarékbetéteket
Kölcsönt nyújt előnyös fel-
tételek mellett. : : : :

Nyitva minden szerdán és szombaton d. u. 4 órától 6 óráig.

Értesítés! Nagy karácsonyi vásár!

A nagyérdemű közönség szives tudomására adom, hogy Bolonya, Katonakórház-tér 1. szám alatti **fűszerüzletemet** megnagyobbítva ujonnan berendeztem. Ez alkalomból ajánlom fűszeráruimon kívül finom és olcsó asztali boraimat, tea, rum, különféle felvágottakat stb.

Kovács P. Pál.

Kiváló tisztelettel

Cégem különlegessége

mert

világhírű sarvált és fejeskáposzta

Kovács P. Pál káposztája
Sem nem festett, sem nem sós
S azért mégis ropogós!

Karácsonyfadiszkek nagy választékban!

Kellemes Karácsonyt és 1000 koronás örömet szerez ugy magának, mint gyermekeinek, ha megrendeli az általam készített s törvényesen védett

„Varázsvet”

amellyel elsőrangú bűvészműtávjokat produkálhat. A hosszú téli estékre ifjak- és öregeknek legérdekesebb szórakozás.

Csak nálam kapható. — 75 fillér előzetes beküldése mellett díjmentesen küldöm. 3 drb. 1 K. 50 fillér. — Utánvétit küldésnél 50 f.-rel drágább.

Fizetésül elfogadom bármely állam levélbélyegét. Egyetlen karácsonyfa alól nem hiányozhatnak.

Megrendelhető: *Max Ewald, Versandhaus Gelsenkirchen Postfach 35.*

:-: N. B. Minden rendeléshez mellékelek 3 drb. új évi vicces-iev. lapot ingyen. :-:

„ADLER”- automobilok

olaj, auto-pneumatik a legjobbak!
Autokikölcsönzés.

Kerékpár, varrógép és auto-javítás
MOOSER MIHÁLY-nál
Brassó, Kapu-utca 39.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a leg-
jobb szabású, minőségű és finoman kidol-
gozott reverendák és címádák, papi civil-öl-
tönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egy-
házi ruhák: casulák, pluvialék, velumok,
baldachinumok, minisztránsruhák, zászlók,
lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák, stb.
készítetek. — Nem kell sem Budapestre,
sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes
minden pesti, vagy bécsi céggel, úgy sza-
bászat: mint ár és minőség tekintetében. —
Tessék meggyőződni róla. — Egyházi ruhák
javítása olcsón és jól eszközöltetek. —:-

Költségvetés, árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek!

Kaphatok

jutányos árak és feltételek mellett
részletfizetésre is

elsőrangú gyártmányú mindenfajta varró-
gépek, kerékpárok, fa- és vasbutorok,
képek, tükrök, inga- és zseborák, arany-
nemű, szalon-garnitúrák, divánok, mat-
racok, fali- és futó-szőnyegek, paplanok,
mindenfajta vásznak, köntöskelmék, kész
férfi- és fiuruhák, esetleg mérték után
is készítek. — Nagy választék nemzeti
zászlókban.

Szöllősy Zs.

Brassó, Kapu-utca 69.

Ügynökök megfelelő fizetés mellett felvétetnek.

Országos iparegyesület által kitüntetett nagy
ezüst éremmel!

Krisztián József és fia

keresztény katolikus cég.

A pécsi főszékesegyház és számtalan plebánia
szállítója.

Alapított: 1880-ban.

Méhviaszgyertyagyár **P é c s.**

Főüzlet Szigeti ország-út 3.
Fióközllet: Jókai-tér 9.

Ajánlja a Főtisztelendő papság figye-
mébe preparált, füstnélküli méhviasz-
gyertyáit.

Málnási Mária-forrás

természetes alkalikus sós savanyu-
viz. Legkiválóbb köptető- és ét-
vágyemelő szer.

Kapható mindenütt!

Kutkezelőség: BRASSÓ.

Ma és minden nap a DRECHSLER-utóda

kávéházban a hírneves ROTH ALBERT,
a nagyszékeli cigányprimás és öccse,
VILMOS tárogató művész zenekara hang-
versenyt tart.

1912. évi ujdonság!

Német birodalmi szabada-
lom 526081.

Uj évi vicces levelező
lapok.

Még eddig meg nem jelent formában. Minden kártya egy-egy felülmulhat-
lan sláger, mely páratlanul humoros és szenzációs.

A legkisebb küldemény pontosságáért is felelősséget vállalok s minden lap
külön borítékban van. Egyetlen kiárusítás! Képviseletet minden helyre keresek.

10 drb. eredeti levelező lap	0-75 kor.	
25 " " " "	1-— " gább.	
50 " " " "	1-75 " gább.	
100 " " " "	3-— " gább.	

Utánvétit küldésnél 40 fillérrel drá-
gabb. Minden állam levélbélyegét fizeté-
sül elfogadom.

Habighorft et Co. Bochum in W. Postaszekrény 149.